

DENÍK DĚTSKÉ SCÉNY

22. června 2006

čtvrtek

číslo 6.

ANKETA K
IMPROVIZACI

strana 104

PEXESO

strana 107

HRÁLI JSME
SI

strana 111-112

ÚVODNÍK

První letní den přinesl několik bouřek, které pročistily vzduch a udělaly symbolickou tečku na letošní Dětskou scénou. Tak se vyjádřilo k věci počasí. Pro děti ze souborů bylo symbolickou tečkou putování za Krakonošem, který ztratil klíče od léta. Právě na nich bylo, aby splněním různých úkolů uložených pohádkovými bytostmi získaly klíč zpět. To se nakonec podařilo a odměnou jim byl první letní oheň s opékáním špekáčků. A světe div se, v tuto chvíli nespadla ani kapka. Tečkou pro dospělé účastníky bylo večerní nahlédnutí do práce dílen Herwiga Greschoniga a Michala Hechta. Seminaristé první jmenované dílny nás uvedli do systému průpravných cvičení, které vedou k vybudování dovedností vedoucích k improvizaci. Cvičení byla podobná těm z vaku technik naší improvizací ligy. Seminaristé Michala Hechta ukázali tři hotové krátké pohybové útvary. Obě úkazy z práce dílen vzbudily nadšení diváků z řad ostatních účastníků a nádherně zakončily střední večer. Čtvrteční program přináší už jen poslední dílny, a proto bude dnešní Deník spíše čtením na rozloučenou a na cestu domů. Tomu jsme přizpůsobili i dnešní skladbu. Stále rubriky neošidíme, to dá rozum, ale půl noci jsme se snažili, aby ten poslední deník byl živější než ty předchozí. Snad se nám to alespoň částečně podařilo. S psaním posledního čísla jsme tak pospíchali, že si dva členové našeho týmu vysloužili pokutu od Městské policie Trutnov. Ale o tom podrobnosti snad někdy příště. Klidnou cestu domů zpříjemněnou čtením naší tiskoviny (a nebo vydatným spánkem, který potřebujete jistě stejně jako my) a za rok snad zase na shledanou! Vivat dětská scéna 2006!

vaše slzičí redakce

Autorem fotografie na titulní straně je Michal Drtina, editor a fotograf.

DNES O ...

...improvizací s Janou Machalíkovou

Co pro tebe znamená slovo improvizace především?

Improvizace je slovo, pod které se při troše dobré vůle vejde významů celá řada. Může to být improvizované divadelní představení, divadelní sport, jen takové jakési děláni něčeho nenaplanovaného před lidmi nebo tak dokonce pojmenováváme i rychlé, operativní řešení momentální nečekané situace v běžném životě.

Pro mě je improvizace především nepřipravená reakce na okamžitou situaci a takových situací je kolem spousta, vlastně jiné než okamžité situace nejsou - v životě ani na jevišti. Jde opravdu především o to, že nemá být nic připraveného, a ani by se v okamžitých reakcích neměly objevovat žádné stereotypy.

Improvizaci se věnuješ už delší dobu. Určitě sis někdy kladla otázku, jestli se improvizace nemůže zautomatizovat nebo vyčerpat. Jak pracuješ na tom, aby byla tvá improvizace nebo improvizace tvých žáků stále živá?

Otázku zautomatizování nebo vyčerpání si nekladu, protože si myslím, že improvizace správně pochopená se vyčerpat nemůže. Je vždycky jiná. Nikdy jsem neviděla improvizaci, která by byla předem připravená, protože v tu chvíli jsem to nevnímala jako improvizaci. Improvizované představení musí stát na tom, že vzniká tady a teď a je to okamžitá reakce na okamžitou situaci. Rozdíl mezi divadlem a improvizací vidím především v tom, že divadlo má (improvizace ne) předem daný scénář a v průběhu jeho přípravy prošly jeho dílčí složky určitým tříděním. Podle scénáře je možné se na řadu věcí předem připravit. Improvizace netřídí, předává lidem to, co vzniká, okamžitě a netříděně.

Kdy improvizace přestává být improvizací?

Nad improvizací není dobré moc filozofovat a hledat její hranice, protože je bez hranic.

Co všechno může podle tebe improvizace vnést právě do práce s dětským kolektivem? Jaké jsou v tomto případě její slabé a silné stránky?

S improvizací pracuji hodně. Naše představení z ní vycházejí, důsledkem čehož zůstávají děti přirozené. Úskalí této práce vidím v tom, že máme problémy s fixací představení, každé je jiné a nevím jestli je to vždy výhoda.

Nakonec ale celek nějak drží pohromadě. Co ho drží? Jsou to nějaká pevná místa nebo i něco víc?

Ano, máme daná pevná místa, ale scénář pevný není. Ta pevná místa se odvíjejí od konkrétních situací, kam děj směřuje a co se kdy stane. Ale ta jednotlivá jednání vždycky vznikají až na jevišti. Víme, jaký je obsah, ale slova neznáme a právě v nich spočívá největší díl improvizace obsažené v představeních, na kterých s dětmi pracuji. Děti tak mají šanci použít slova vlastní.

Takže v podstatě můžeme ve vašem podání vidět dvě různá představení s jedním názvem. Nebo tedy dvě hodně podobná představení?

Ne, nejsou to dvě různá představení. Jsou to vlastně alternace. Protože dívky, které roli alternují, používají v každém představení slova jiná. Proto je pro mě také problém napsat scénář. Bojím se toho, že děti začnou fixovat jenom slova. To pro ně určitě není úplně ideální cesta k divadelnímu tvaru.

Pro jakou věkovou kategorii dětí je improvizace vhodná? Jaké jsou tvé zkušenosti s kombinací věku dětí a jejich improvizací schopností?

Kombinované skupiny naleznou díky improvizaci snáz společnou řeč. Na věku nezáleží! S improvizací může pracovat každý a já to doporučuji. Pracuji vlastně vždycky se soubory, které jsou věkově namíchané, nesourode (od devíti do čtrnácti let). A snažím se najít možnosti, jak udělat představení tak, aby tam měl každý co říct.

Vedu také soubor, se kterým dělám jenom improvizaci podle pravidel improvizací ligy, ale to je soubor od patnácti let, protože se obávám, že ve skupině nižšího věku by na poli vymezeném pravidly improvizací ligy docházelo spíš k soupeření. A to jde proti celé hlavní ideji ligy. Jejím cílem je hlavně spolupráce.

Co na improvizaci nejvíc přitahuje tebe osobně?

Obrovská možnost využití.

Jak dlouho ty sama improvizuješ?

Improvizuji od té doby, co se věnuji dramatické výchově. Já bych byla nerada, kdyby se hranice mých improvizací počátků ztotožňovala s mým počátkem působení v improvizací lize. Když jsem se s ní setkala, připadala mi zajímavá, ale rozhodně nijak zásadně neovlivnila moji cestu. Viděla jsem v ní velké podobnosti s tím, co už dělám v dramatické výchově s dětmi a navíc mi ukazovala i jinou možnost, jinou formu využití improvizace.

Čím by měl být člověk vybaven, aby mohl improvizovat?

Pro to, aby někdo dobře improvizoval, je nejdůležitější odstranit konvenční jednání. Přestat

se motat v kruhu osvědčeného, což je pro náš mozek často pohodlné. Prostřednictvím her a cvičení je tak možné uvolňovat tvůrčí myšlení a spontánně reagovat.

Používá improvizátor nějaká pravidla? Měl by znát nějaké zákonitosti, aby se vůbec improvizace dařila?

Pravidla si určuje sám. Ale nejprve potřebuje impuls. Ten buď odněkud přijde nebo si ho herec hledá a určí sám. Dobrá improvizace jde potom od impulsu dál, rozvíjena improvizátorem, který se dokáže rychle zorientovat v bludišti vlastních asociací.

Myslíš, že je potřeba ještě něco dodat?

Já se rozhodně nepovažuji za odborníka na improvizaci. Já to jen pořád znovu zkouším, improvizuji, hledám a někdy nacházím možné principy. Snažím se, aby má improvizace byla pořád živá.

Děkuji za rozhovor a posílám Ti pozdrav na Wolkerův Prostějov.

Taky děkuji a zdravím naopak všechny do Trutnova.

Jana Machalíková je recitátorka, vedoucí dětských divadelních souborů a Studia uměleckého přednesu v Domě dětí a mládeže Praha 8. V roce 2004 obhájila na Katedře výchovné dramatiky DAMU diplomovou práci Improvizací liga se středoškolským souborem. gs

...improvizaci s Hanou Šimonovou

Co pro tebe znamená slovo improvizace především?

Když slyším slovo improvizace, jako první se mi vybaví způsob improvizování, který používáme v České improvizací lize. Tedy kombinace divadelní improvizace a sportovních pravidel. Není to samozřejmě jediný způsob improvizace, se kterým se setkávám - improvizace je každodenní součástí lidských životů a každý z nás má nadání k improvizaci jako takové, i když někdo z nás je jí otevřen více a někdo méně. To je jedna z věcí, které se mi neustále potvrzují při trénincích se středoškoly - že ke spoustě dovedností a rozvíjení schopností můžeme dojít a dosáhnout na ně tréninkem, zkoušením, cvičeními a hrami. A že tyto rozvinuté (nebo rozvinutější) schopnosti a dovednosti fungují skvěle nejen ve zkušebně (neboli tam, kde se trénuje) a na jevišti, ale především v běžném životě. Improvizace je pro mě schopnost reagovat, komunikovat, pomoci, pomoci sám sobě, nedat se, vyjádřit se, využít situaci, obohatit situaci, rozvinout nápad, překvapit, potěšit, pobavit, pobavit se, rozesmát...

Kladla sis někdy otázku, jestli se improvizace nemůže zautomatizovat nebo vyčerpat?

Improvizaci nelze vyčerpat. Je vždy čerstvá, svěží, protože neopakovatelná a těžko zachytitelná. Tedy pokud jde o improvizaci. Co se vyčerpat může, je přístup k improvizaci. U způsobu improvizace, kterému se věnuji, se mohou omrzet způsoby tréninku (je potřeba, aby byl trenér tvořivý) a také forma představení, ale to je záležitost čistě osobní.

U nás improvizací divadlo ve formě, které se věnuji, funguje teprve několik let, a tato forma se neustále alespoň malinko přetváří, dozrává, cizeluje. A je to tak správně, protože se jedná o improvizaci - autentický a spontánní okamžik jednání. Mám zkušenosti z kontaktů i z jiných zemí (Francie, Kanada, Německo) a i tam je situace podobná. Do improvizace každý přinášíme a vkládáme sami sebe, a v tom je její neopakovatelnost - v setkání lidí schopných společně fungovat.

Improvizace je způsob osobního rozvoje a není rozhodně způsobem jediným, ačkoliv je jedinečný. Improvizace v rámci formy představení jako zápasů v divadelní improvizaci dovolují vstupovat do rolí, avšak jsou to role spíše typové a už vůbec ne charakterové, takže zůstávají v tomto směru „na povrchu“. Jako v kterékoliv aktivitě, i v improvizaci záleží, co je cílem. Pokud je cílem příprava divadelní inscenace, je nutné s improvizací pracovat jiným způsobem než u formy divadelně improvizacího zápasu. Při přípravě na zápas (při tzv. tréninku) neopakujeme situace, ale naopak hledáme situace nové, např. v tomtéž prostředí, se stejným tématem, stejnými emocemi apod. Naproti tomu při přípravě inscenace prozkoumáváme jednu situaci a tytéž postavy z různých stran a úhlů pohledu, prohlubujeme, košatíme, pilujeme, fixujeme a to nelze jinak, než opakováním situace (nebo části situace), která byla původně improvizací a která nakonec už improvizací není, ale stává se etudou. Ale tohle je už spíš prostor, aby se rozprávěl někdo jiný, ne?

Jaké jsou podle tebe silné a slabé stránky improvizace při práci s dětmi?

Aby měla improvizace nějakou úroveň, musí být také zkušenost dětí v této oblasti na nějaké úrovni. Než se začne dařit, je samozřejmě potřeba na tom systematicky pracovat. Pokud mají děti malou zkušenost se vstupováním do rolí a hraním situací, nemusí mít improvizace při práci na představení žádnou hodnotu. Také když se nějaká situace při improvizaci povede, a to je skvělé, že se někdy takové úžasné momenty vyklubou, je dost těžké udržet v tom při opakování tu původní autenticitu, přesné napětí, soustředění...

Od typu improvizace se pochopitelně odvíjí i to, pro jakou věkovou kategorii dětí je vůbec vhodná. Jaké jsou tvé zkušenosti s kombinací věku dětí a jejich schopnosti improvizace?

Improvizace je vhodná pro každého. Záleží ale na přístupu k zařazení improvizace jako aktivity. Improvizace je vlastní každému člověku. Například malé děti mají zkušenost ze spontánní hry, z hraní si na něco, ale to může někdy fungovat jen pro ně, nikoliv už pro diváka. Tuto jejich zkušenost je potřeba rozšiřovat. Děti z první třídy už jsou schopné reagovat na učitele v roli, dokážou reagovat na jeho podněty, ale jsou tu stále spíše samy za sebe. Teprve časem dokáží vstupovat do typových rolí, jako je např. princezna, vlk, zlá královna atd., ale pořád ještě jsou v těchto rolích spíše samy za sebe. Uchopit roli z pohledu jiného dokáží zase ještě o něco později.

Co na improvizaci nejvíce přitahuje tebe osobně?

Na to jsem vlastně už částečně odpověděla. Ale podtrhla bych spontánnost, autenticitu okamžiku, spoluhraní a překvapení. Vždycky mě zajímá, co do improvizace přinese ten druhý.

Mělo by v tomto rozhovoru zaznít ještě něco, na co jsem se tě neptala?

Ještě snad to, že o způsobu improvizace, kterému se věnuji nejvíce, se mohou zájemci dočíst na webových stránkách České improvizací ligy (www.improliga.cz).

Děkuji za rozhovor.

Hana Šimonová je improvizátorka, členka České improvizací ligy, trenérka středoškolských týmů a pedagog dramatické výchovy na ZŠ v Praze Karlíně.

gs

VIDĚLI JSME VE STŘEDU

Hrdá Ajše

Hrdá Ajše

Hrdá Ajše

Hrdá Ajše

ANKETA

Co je podle tebe improvizace v divadle?

Nepřipravené jednání, kdy jsou na sebe lidé napojeni, vnímá jeden druhého, koncentrují se na společnou věc. Myslím si, že těchto principů by měly využívat všechny soubory, které vytvářejí jakékoliv divadelní představení, i když se nezabývají přímo improvizacími. *Vendula, seminaristka*

Nepřipravené momenty, které nám vyvstávají z okamžitých nápadů; vše se odehrává na scéně. Je to někdy velká sranda. Je to důležitý prostředek pro zdokonalování herce. *Tomáš, průvodce*

Je důležitá pro týmovou souhru. Hodí se v každém případě, neboť na scéně se může stát cokoliv. Je to vlastně okamžitá reakce bez přípravy na nějaký podnět. *Áňa, členka dětského souboru*

Teď budeme muset improvizovat. Hledání odpovědi na otázky tady a teď. Hledání momentálních pravdivých okamžiků, aby pak jednání na scéně mohlo být také pravdivé. *Katka, seminaristka*

Když se zadá nějaké téma a na místě se okamžitě musí začít hrát. Nepřipravené hraní. Člověk se tím učí pohotově reagovat. *Václav, člen dětského souboru*

Když představení není moc připravené. *Magda, členka dětského souboru*

Není dán děj, udá se jen kde to je nebo o čem to má být a samotný děj už je na hercích. *Bára, členka dětského souboru*

Něco si rychle vymyslet a zahrát to co nejlip, aby to každý pochopil, neplánovaně. Třeba když postava zapomene text...tak druhý zaimprovizuje. *Patricie, členka dětského souboru*

Zahrát to z voleje. *Terka, členka dětského souboru*

Je to reakce na něco, na co nejsme připravení, projev spatra. V divadle se to dá využít při reakci na partnera, když něco zapomene. Nebo tam jsou nějaké otevřené scény, kdy se komunikuje s divákem a reaguje se na něj. A jsou divadla na tom založená, třeba Víta Marčík. *Věra, seminaristka*

Umět vzít do hry i nečekané situace. *Jana, seminaristka*

Když si skupina lidí stoupne před jiné lidi, dá si nějaké téma nebo ani nemusí a něco sehraje. A může to být i jednotlivec. *Klára, členka dětského souboru*

Když se třeba hraje divadlo, zapomene se role, tak budou improvizovat, přehrávat to. *Zdeněk, člen dětského souboru*

Když zapomenu roli, tak improvizuju. Domýšlím věci, reaguji na ně, vycházím z aktuální situace. *Petr, člen dětského souboru*

Předem nenazkoušená reakce herce na herce, herce na situaci, herce na diváka. *Michal, člen dětského souboru*

Nepřipravená, nenapsaná, dopředu nepromyšlená akce, vycházející z „otevřené hlavy, těla a naslouchání“. Je založená na hře a fantazii. Patří k ní i humor. Doporučuji přečíst si diplomovou práci Lucie Štěpánkové (DIFA JAMU, 2005). *Jana, lektorka*

Když třeba někdo zapomene text a říká něco svého, aby to navazovalo. *Radka, číšnice ND*

SLOVO POROTY

Hrdá Ajše

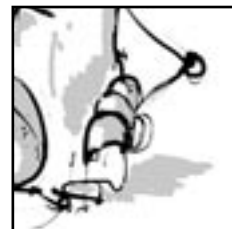
Již první pohled na jeviště, před začátkem samotného představení vzbuzoval očekávání... V jinak prázdném prostoru byly vedle sebe postaveny dva výtvarně zajímavé objekty, tvořené navršenými dřevěnými rámy nepravidelných tvarů, vyplněné bílou látkou. Atmosféru představení pak otevřel zpočátku příjemný zpěv jedné z protagonistek. Slibnost výtvarné a hudební složky byla ale přerušena již prvním vstupem chóru a vypravěček. Dětem totiž hned od počátku chybělo potřebné nasazení, tělesné napětí a v postavách nejednaly. S přibývajícimi replikami a nejistým jednáním postav rostla nepropojenost a nevyrovnanost většiny zvolených divadelních prostředků. Stínohra, stroboskop, rytmizace slov a zpěv tak bohužel zůstaly pouze prázdnými efekty.

Dominika Špalková

KDO TADY MĚL VÁNOCE

Františkovy Vánoce jsou autorským textem Josefa Tejkle (režiséra a vedoucího souboru Dárečci ze ZUS Na Střežině z Hradce Králové) a mají podtitul „nekouzelná pohádka o kouzelných věcech“. Text je dospěláckým pohledem na problematiku zvidavého dětství a vyjevování tajemství života. Text spíše především k tomu, vytěžit z tohoto tématu maximum vtípků, případně bonmotů, které chtějí zase jenom pobavit. Tato poznámka nesměřuje proti tomu, že by tohle téma nemohlo být vyjádřeno v komediální poloze. Naopak komediální žánr o tomto tématu může vypovídat velice vydatně. Ale v tomto případě text trpí značnou literárností, vtíp se uplatňuje především ve slově a na jevišti se tedy především mluví. Postavy mají k jednání pramálo příležitostí.

Postavy mají k jednání pramálo příležitostí. V úloze maminky se vystřídá většina dívek, ale způsob jejich výměny se děje poněkud násilně a je do textu implantován (a od jisté chvíle se už dál vůbec neřeší). Malý František je představen jako zvidavý hošík s dávkou naivity (z této skutečnosti se zase těží především vtípků) a když režisér potřebuje udělat humor při rozbalování dárků, neváhá opustit dosavadní pojetí Františka a udělá z něj drzého fracka.

Hudební předěly jsou pěkné, ale vzhledem k tomu, že nemají další funkci, jsou dlouhé.

Text původně nebyl napsán pro dětské divadlo. Chvilími se zdá, že nás zavádí do doby už uplynulé. Bylo by bezesporu zajímavé uvidět na jevišti, jak dané téma vnímají skutečně dnešní děti. Víc než o dětské divadlo šlo v této inscenaci o divadlo s dětmi. A vánoce byly Josefa Tejkla.

Václav Klemens

Staříčké pověsti české

Opona jde nahoru, divákům se na scéně otevrou dva malebné živé obrazy ze starých pověstí českých a mezi ně náhle vrazí komisi, neosobní průvodkyně historického muzea. Její „odborný“ výklad však exponáty - figury v živých obrazech - dlouho nevystojí a zjevně proti její vůli ožijí a jako jeden muž začnou do publika deklamovat známý Jiráskův prolog: „Pojďte a poslyšte...“ Divák samozřejmě zpozorní a právem očekává, že tento střet dvou světů není jen nahodilý, že předznamenává důležitý motiv, ne-li přímo téma celé inscenace.

Netrvá však dlouho a pochopíme, že jde jen o jeden z mnoha špílů a fórek, kterými soubor prospikovává příběhy ze starých pověstí. Nutno dodat, že jsou to často bohužel fóry lacině, založené pouze na prvoplánové aktualizaci. Týká se to jak jednotlivostí, tak celých pasáží, např. neorganické televizní reportáže z pohřbu praotce Čecha. Sporný je ostatně i hudební doprovod, pro který vedoucí sáhly do české národní klasiky (Smetana a Dvořák) a do Bizetovy Carmen. (Vysvětlení vedoucích, že k Bivojově hrdinskému činu nenašly adekvátní hudbu v českém repertoáru, ob stojí stěží...) A tak se brzo vyjeví, že základním problémem jihlavské inscenace je to, PROČ si vlastně soubor staré pověsti vybral, PROČ si z nich vytáhl právě tyto a ne jiné příběhy, PROČ nám je hraje, neboli - jinými slovy řečeno - jaký má ke starým pověstem českým v Jiráskově podání vlastně vztah, co si o nich myslí.

Dalším problémem inscenace je to, že je poznamenaná nedůslednostmi, že je založena na nahrubo nahozených rozehrávkách, které jednotlivé epizody spíše jen popisně ilustrují. Některým etudám dokonce chybí tvar, jsou jen variací na dané téma, o pointě ani nemluví (tři „ukázky“ hádek, soubor Bivoje s kancem).

Inscenace jihlavského souboru nabídla hrajícím dětem nepochybně příležitost k dobré zábavě a k uplatnění řady nápadů. Myslím si však, že mohla nabídnout víc. Například možnost získat víc divadelních dovedností a proniknout hlouběji do toho, jak funguje divadelní tvar. A také to, že tvořit znamená pečlivě vybírat a třídit.

Jaroslav Provazník

BYLI JSME U TOHO

Seminář k inscenacím 5. bloku

Poslední seminář se odehrával, až na drobné odchylky, podle včerejšího modelu.

Hrdá Ajše, ZUŠ Žerotín, Olomouc

Seminář D ocenil živou hudbu a její využití pro navození dobré atmosféry a výtvarné ztvárnění kamenů. Jako zdařilé seminaristům přišlo, že inscenace nebyla ilustrací příběhu, k čemuž přispělo i dobré výtvarné ztvárnění. Stínohru však vnímali jako nezdařilou a nedostatečně uchopenou. Jako nedostatečná byla označena i herecká práce dětí. Seminaristům vstaly otázky ohledně kostýmního znaku červené barvy u postavy Ajše a zpěvačky. Nejasné bylo také, zda se Ajše vody ze studny napila nebo nenapila. Nedostatek spatřovali v nedotaženosti situace, kde Ajše zabije svého milého.

Z diskuse lektorského sboru a vedoucí souboru vyšlo na povrch, že s textem pracují dlouho, mají ho dobře prozkoumaný a pronikají do větší hloubky textu. Lektorský sbor bohužel zkonstatoval, že se tuto hlubší znalost textu zatím nepodařilo zprostředkovat divákům.

Lektorský sbor se neshodl s některými závěry seminaristů. Zmínil, že slibný začátek (zpěv a výtvarné pojetí scény) se nepodařilo v inscenaci plně rozvinout. Na dětech byla vidět nedostatečná koncentrace a vyjadřování. Toto vše zvýraznilo nevyužití scénografických prvků. Lektori označili ztvárnění kamenů hedvábnými papíry za nešťastné.

Františkovy Vánoce, Dářecci, ZUŠ Na Střezině, Hradec Králové

Seminář B ocenil herecké výkony tatínka, Františka a většiny maminek. Nedostatky: nevyjasněné téma a žánr, rámec divadla na divadle není dotážen, některé glosy jsou určeny spíše pro dospělé, písně nejsou harmonicky vřazeny do inscenace, ale jinak jsou velice zdařilé. Jako postřeh k zamyšlení uvedli, že na inscenaci je vidět mužská ruka režiséra.

Z diskuse lektorského sboru s vedoucím souborem vyplynulo, že text byl vybrán a připraven bez dětí. Písníčky vznikaly odděleně od práce na inscenaci.

Lektorský sbor se ve většině postřehů shodl se seminaristy. Dále lektori doplnili, že touha dosahovat komediálního účinku byla nepřiměřená (František působí jako naivní a zvidavý chlapec, ale ve chvíli, kdy rozbaluje dárky, se proměňuje v nevychovaného fracka.)

Staříčké pověsti české, ZŠ Havlíčkova, Jihlava

Seminář C pochválil živé obrazy, které posléze ožily. Seminaristé považovali rámec hysterické historičky za nefunkční, zbytečný a nedotažený. Za nedostatek označili nejasnost žánru, slabou výstavbu inscenace a reportáž pro televizi Trutnov. Zkreslující se jim zdál fakt, že z představení vyznělo Bivojovo zabití kance za znění španělských rytmů jako nejpodstatnější událost našich dějin.

Z rozhovoru lektorského sboru s vedoucími souboru stojí za zmínku, že vedoucí připustili nahodilost a nekoncepčnost inscenace.

Lektorský sbor se naprosto shodl se seminaristy.

Františkovy Vánoce

Františkovy Vánoce

Františkovy Vánoce

Františkovy Vánoce

VIDĚLI JSME VE STŘEDU

Staříčké pověsti české

Staříčké pověsti české

Staříčké pověsti české

Staříčké pověsti české

Jako otázku, která vyvstala seminaristům při diskusi o tomto představení, je možno zmínit postřeh, že české pověsti se obvykle dramaturgizují v nevážném duchu. Proč tomu tak je? Zazněly odpovědi v tom smyslu, že české pověsti všichni známe, nemohou nás již ničím překvapit. Tento fakt možná vede inscenátory k nevážnému pojetí této látky. Lektori upozornili na to, že není úplně jisté, že české pověsti známe tak dobře. Přinejmenším je zajímavý fakt, že tato inscenace vznikala ze střipků, které si z českých pověstí vybavovaly děti. Další názor upozorňoval na heraldičnost našich pověstí (proč se Čechy jmenují Čechy, že Krok měl tři dcery, apod.), z čehož vyplývá absence konfliktu a tématu lidských vztahů. Proto často čerpáme z jiných pověstí, ve kterých jsou přítomna témata pro nás zajímavější.

Zelená otázka: Jaké podněty vám přinesla letošní Dětská scéna pro dětské divadlo a jeho další cesty?

- význam výtvarného zpracování a hudební složky představení
- osvědčila se živá hudba, je vhodnější než reprodukováná, která nemůže reagovat na dění na scéně
- zamyšlení nad výběrem textu, jaká témata si dospívající vybírají
- uvědomila jsem si úkol vedoucího dotáhnout a vyčistit divadelní tvar do funkční podoby
- ujasnění pojmů, myšlenek, inspirace tématy
- uvědomila jsem si, že čím víc toho o dětském divadle vím, tím je složitější dětské divadlo dělat
- uvědomila jsem si, že přijet na Dětskou scénu s představením vyžaduje velkou odvahu
- složitost cesty k aktuálním tématům náctiletých
- vše začíná a končí u dítěte, je důležité dovést děti k tomu, aby samy svým zaujetím a nadšením byly schopny sdělovat složitější témata bez pomoci jiných divadelních prostředků než těch hereckých
- v představeních se objevovalo málo hudby, kterou náctiletí poslouchají a málo jejich specifické mlvy
- uvědomění si zrádnosti, neurčitosti, nekonkrétnosti a obecnosti, ze nichž vyplývá nepřesvědčivost
- neoddělovat mluvené slovo od pohybu

Na závěr přítomní ocenili dramaturgii přehlídky, dobrý nápad se zelenou otázkou, kterou diskuse získala na konkrétnosti, věcnosti a smysluplnosti. Z dětských diskusních klubů vyplývá závěr, že děti dokážou popsat problémy v inscenaci, i když ne na teoretické úrovni. Z toho pro lektory dětského diskusního klubu vyplývá otázka, zda má cenu do diskusí vstupovat a dětem prohlubovat teoretické znalosti. V každém případě je možné jakékoliv poznatky a připomínky směřovat k Jakubu Hulákoví, který připomněl, že všechna čísla Deníku Dětské scény jsou ke stažení na internetové adrese www.drama.cz.

v77

BYLI JSME U TOHO

Dětský diskusní klub k pátému bloku vystoupení souborů

Poslední diskuse dětí ze souborů, hrajících svá představení na Dětské scéně 2006, začala pojmenováním toho, co zúčastnění od společného setkání očekávají. Děti se chtějí dozvědět divácký dojem ostatních, žánrové zařazení svého díla, návrhy pro to, co by měly zlepšit. Jana Kučerová s Tomášem Machkem ještě upřesňují, že herec by si měl vyslechnout názor diváka, a pak teprve se vyjádřit. Dusno před bouří venku - a uvnitř čerstvý vzduch svobodného vydechnutí po dobře odvedené práci. Na zemi leží tři archy papíru, tři ostrovy. Aby se nikdo v oceánu divadla neutopil, soubory se těsně semknou na jednotlivé ostrovy. Za pomoci speciálních hudebních nástrojů (kelímek od jogurtu, struhadlo, plecháček, pet-láhev a jiné) si jednotlivé soubory připravují zvukovou reportáž své cesty do Trutnova. Sebereflexe tvorby mladých divadelníků začíná tím, že si každý soubor připraví tři otázky, jejichž odpovědi by se od diváků rád dozvěděl. Poté se soubory rozdělí tak, aby každý arch/ostrov s názvem dnešního představení strážili diváci tohoto představení ze dvou souborů. Hlubší průzkum každého ostrova pokračuje návratem k diváckým zážitkům - děti zapisují na arch papíru to, co na jevišti viděly; konkretizují příběh a téma shlednutého. Racionální reflexe je zpestřována dalšími hudebně-zvukovými party, kdy soubory za pomoci již zmiňovaných nástrojů vyjadřují svůj dojem z Hrdé Ajše, Františkových Vánoc a ze Staříčkových pověstí českých. Zapisují pozitivní momenty jednotlivých představení i jejich problematická místa (co fungovalo, co nefungovalo, v divadelní komunikaci samozřejmě). Diskuse začíná a uvozuje ji opakování diskusních pravidel a odůvodnění smyslu diskuse (neskákat si do řeči, poslouchat ostatní, nedělat blbiny, mluvit výrazně - a brát diskusí jako inspiraci a příležitost k získání zpětné vazby). Co bylo obsahem diskuse?

Hrdá Ajše (ZUŠ Žerotín Olomouc, ved. Ivana Němečková). Tvůrci na počátku debaty informují o tom, že se znají asi osm let. Jejich vedoucí přinesla knihu krymských legend, z nich děti vybraly jednu a „úplně ji překopaly“. Hrdá Ajše byla diváky interpretována takto: zlá a hrdá Ajše chtěla poznat lásku. Poznala muže z vedlejší pevnosti a pozvala ho k sobě. On nepřišel, nechtěla se ponížít, zabila ho. Témata představení: člověk, který chce být pořád na vrcholu, je ochoten pro to obětovat cokoli; láska. Diváci ocenili nádherné kulisy a stínohru, hudbu a zpěv, který k tomu všemu patřil, a také to, jak se rozpadávaly kulisy. Nejsilnějším okamžikem byly pro diváky scény s blikáním světla - což prý bylo správně depresivní. Divákům vadily občasné prostoje mezi jednotlivými scénami, někdy i nesrozumitelnost situací, díky které se občas ztraceli v příběhu a nemohli jej dobře pochopit. Někteří diváci by ve scéně vraždy potřebovali vidět reakci na Ajšino jednání. Také jednání Ajše celkově mohlo být podle diváků více výrazné („měla by být víc hrdá, pevná“), stejně jako jednání Demeržila vzpurnější. Soubor se k řečenému vyjadřuje... „palmy“ podle něj byly způsobeny obtížností technického řešení (hledání látek ve tmě); kulisy byly sice pěkné, ale nesta-

REDAKČNÍ PEXESO

Eva Brhelová

Eva Brhelová

Gabriela Sittová

Gabriela Sittová

Iva Dvořáková

Iva Dvořáková

pes Mates

pes Mates

Michal Drtina

Michal Drtina

Pavel Kocych

Pavel Kocych

Vojtěch Maděryč

Vojtěch Maděryč

Vojta Dvořák

Vojta Dvořák

Od divadla k divadlu

Zaklínám tě, scéně, potřeť

A ona řekla...

Bez komentáře

Za rok zase tady!

Taky přijedeme

bilní. Tomáš navrhuje větší využití stínohry (a jejich specifických možností). Klady inscenace souhrnem: dobrý nápad s využitím stínohry, skvělá hudba a příběh k zamyšlení.

Františkovy Vánoce (Dárečci, ZUŠ Na Střežině, Hradec Králové, ved. Josef Tejkl). Soubor pracuje první rok v tomto složení, přičemž vedoucí si děti podle jejich slov minulý školní rok „obhlédli“, aby pak napsal scénář pro konkrétní skupinu. Děti hovoří o tom, že vedoucí je k tomu donutil (dovolil jim dělat ve vlastním scénáři jen drobné úpravy), ale stálo to za to. Diváci z Olomouce a Jihlavy popsal příběh v těchto krocích: - Franta se vrátil do svého dětství + rozdělování rolí - Franta zlobí a papá perníčky - orientace v pubertálních problémech (těhotenství) - táta a máma velice podrobně vysvětlují výše zmíněné problémy (IRONIE) - těhotenství maminky - rozbalování dárků (sestřička se nenachází) - tatínek vše objasnil - the end... Téma představení: kde se berou děti - vánoce. Pozitivní momenty: vtip, střídání maminek i jiných rolí („každý si mohl zahrát“), hraní předmětů lidmi a různé detaily (ztvárnění trouby, perníčků apod.). Divákům se líbilo také navození atmosféry vánoc (prostřednictvím hudby, světla, cukroví, božího oka...). Působivé byly scény rozbalování dárků a závěrečný zpěv. Divákům se příliš nelíbilo to, jak se herci v průběhu hraní odbourávali, a přestavení se jim zdálo příliš dlouhé. Ze začátku nepochopili, proč se měnily představitelky maminky a jaký byl vůbec smysl těchto proměn (maminka hraje stromeček apod.). Jana se ptá na to, jak děti vnímaly postavu vypravěče, v jejímž partu se střídaly různé postavy. Některým divákům to připadalo vtipné a nenásilné, i když vypravěč často zdvojoval informace již ukázané a byl zbytečně popisný; jiným naopak part vypravěče vadil, protože nevěděli, zda postava mluví „do příběhu“ či ne. Soubor argumentuje tím, že zdvojoování některých informací se jim z představení nepodařilo vyškrtnout (trval na tom vedoucí) nebo tam zůstalo proto, aby nebyl narušen rytmus daný scénářem. Důvod pro střídání jednotlivých představitel maminky byl prostý: všechny dívky si chtěly zahrát (a proto také „zaskakovaly“ i v rolích stromečku, cukroví atd.), takhle to bylo fér. Každý divák si může podle členů souboru najít v představení své. Divákům také vadila nedůslednost v práci s některými detaily (chybějící zvuk otvírání trouby) nebo jiné drobné nelogičnosti (proč si rodiče nerozbalují dárky?). Kvalitami představení, které by stály za zmínku např. v novinovém článku, jsou: téma („jak se rodí děti“), humor představení, zpřítomněná vánoční atmosféra a zajímavý prvek střídání maminek.

Staričké pověsti české (ZŠ Havlíčkova Jihlava, ved. Alena Hromádková, Jana Krásenská). Soubor byl založen v roce 1996, současní členové spolu pracují asi tři roky. Námět navrhly jejich učitelky, děti návrh přijaly a mnohé části inscenace (situace, živé obrazy, texty) vytvářely samy. Děj začíná v muzeu, kde ožijí sochy a vtahují nás do děje, který popisuje počátky českých zemí za vlády Čecha, Kroka a později Libušky. Děj končí počátkem vlády Libuše. Diváci nebyli schopni přesně pojmenovat téma (nebylo jasné ústřední, hlavní téma - možná dějiny osidlování?), částečně také kvůli výrazné nadsázce ztvárnění klasické látky. Co pro diváky fungovalo: rozhodně souboj Bivoje s kancem, který měl vtip a náboj, dále hudba, která seděla k tématu. Ztvárnění hory Říp s pomocí žebříku bylo nápadité a vtipné, stejně jako jiné odlehčující části představení (např. dlouhé putování se zpěvem národní hymny). Diváky zaujaly kostýmy a úvodní sborová recitace. Nejsilnější momenty představení: souboj Bivoje s kancem, výstup praotce Čecha na Říp a přechody z živých obrazů do akce. Divákům naopak nevyhovovala délka souboje Bivoje s kancem, při kterém se už divák trochu nudil, a také nadsázka a násilná aktualizace v některých situacích (např. při scéně s balením, kdy se do kufru ukládá talisman a tenisová raketa, knihy i morče). Problematický byl pro diváky i zmatený, nejistý začátek příběhu s postavou hysteričky/historičky a stejně tak výstup reportérky, která nezapadá do příběhu, je příliš dlouhá a opakuje jeden vtip. Z diskuse vyplynulo, že nadsázka v tomto představení byla pro diváka problematická: někteří opravdu někdy nevěděli, zda jde o ironii či o vážně myšlené jednání. Členové souboru k výše řečenému dodávají, že výstup reportérky byl původně ještě delší. Cílem tvůrců podle jich samých se stala chuť pobavit lidi. Soubor se ptá diváků: Jak na vás zapůsobil konec představení? Diváci jej nepochopili a potvrdili pochybnost jihlavských, že konec byl „useknutý“ - historička mohla svůj závěrečný výstup trochu rozvést. Podtrženo sečteno: v představení jihlavského souboru vynikaly dobré, živé obrazy, vtipné podání českých dějin a kostýmy. Se závěrem diskuse skončila první letní bouřka - a vyčistil se vzduch. Kéž by takovýchto regulérních, otevřených diskusí mohly děti zažít během roku daleko víc - a nejen při práci na představení.

eb

JAK TO VIDÍ ...

Ivana Němečková,

vedoucí souboru ZUŠ Žerotín Olomouc,
který přivezl inscenaci *Hrdá Ajše*

Jak vzniklo scénografické řešení inscenace?

Prvním impulsem byl text, který mi připadal hodně tvrdý. K němu jsem potřebovala něco, co také působí podobně a dá se zároveň rozložit v kameny. Jedna moje starší žákyně studuje UMPRUM a požádala jsem ji o návrh, který jsem pak připomínkovala a ona ho pak i zrealizovala.

Jaké funkce měla scénografie v představení plnit?

Věže pevností měly být obra-

zem tvrdosti Ajše, jejího uzavření. Pak jsem potřebovala, abychom mohli pracovat s destrukcí - protože hrdost Ajše je nabourána. Použitá stínohra vyjadřovala intimní věci, umožnit dětem odstup. Emocionálně nabitá situace ve stínohře není úplně doopravdy a přítom je to obraz, který je uvěřitelný. A také jsme potřebovali možnost se schovat.

Když se učitel rozhodne pracovat se stínohrou, co všechno to znamená?

Především technické problémy. Práci se světly musí děti zvládnout samy, učitel to při představení nemůže ovlivnit. Takže se třeba děti potřebují naučit jak vycítit, že přišla ta pravá chvíle na rozsvícení, zhasnutí... Není to jednoduché.

Co bylo pro tebe při práci na inscenaci nejtěžší?

Udržet emocionální napětí dětí po

VŠIMLI JSME SI DNES...

Vojta a Miloš

Herwid

Naše Evička

Publikum

VŠIMLI JSME SI...

Já si myslím...

...že se málo větralo

Černý Petr1

Černý Petr2

celou dobu trvání hry. Není lehké udržet vážnost a víru v téma příběhu. Navíc jde i o to, že napětí mají udržet i ti, kteří právě nehrají a dojde na ně až za chvíli.

A pro děti?
Totéž.

Josef Tejkl,

vedoucí souboru Dárečci ZUŠ Na Střezině Hradec Králové, který přivezl inscenaci Františkovy Vánoce

Byl na počátku vzniku inscenace pevný text?

Byl. Dostal jsem novou skupinu a uvažovat jsem, jak s ní budu pracovat. Nakonec jsem se rozhodl stmelit ji prostřednictvím předem připraveného textu - i za cenu, že je na počátku budu muset trochu lámat. Teď si myslím, že to bylo dobře, protože by se určitě na volbě tématu neshodli.

Hra Františkovy Vánoce má vlastně dva plány. Ten první vypráví příběh a ten druhý je naznačen narážkami dětí mezi sebou - vyřazování maminek ze hry za „fauly“ tatínkem. Jak bys to vysvětlil?

To vyplývá ze zmnožení maminek. Museli jsme najít nějaký klíč pro jejich střídání, aby si zahrály všechny holky. Tatínek to střídání řídí prostřednictvím vyloučení ze hry, postupně se dívky hrající maminky chopí iniciativy a střídání přebírají

samy. Chtěli jsme akcentovat příběh, takže tenhle plán jsme tak nepromysleli a je asi pravda, že není dotažený do koce.

Text hry je považován za závazný a nebo je v něm možnost pro improvizaci v textu?

Je pevně daný a měnit ho nelze. Zkoušeli jsme ho měnit podle momentální situace, ale nevycházelo to. Nepotkával se můj jazyk hry s jazykem improvizovaných replik.

Pracovali jste s tím, aby každá postava měla svoji charakterizaci?

Snažili jsme se o to. |Nechtěli jsme, aby všechny maminky byly jednou obecnou figurou, může být trochu jiná, mít svoje zvláštnosti. I tatínek a František si svoje postavy budovali.

Tato inscenace vyžaduje, aby dospívající slečny přijímaly role, které jsou jim trochu „trapné“, příliš dětské. Jak se jim líbilo stát se kamny, perníčkem, stromečkem?

Zpočátku se jim moc nechtělo. Asi 2-3 měsíce se s tím srovnávaly. Přely se o to, kolik má která replika a hlídaly se, aby žádná neměla víc nebo míň. Takže jsem musel být maximálně spravedlivý, aby všichni měli textu stejně. Nakonec to bylo v pohodě.

**Alena Hromádková
a Jana Krásenská,**

vedoucí souboru ZŠ Havlíčkova z Jihlavy, který přivezl inscenaci Staříčké pověsti české
Jak vznikl text inscenace? Je pevně

stanovený nebo ne?

Některé části jsou závazné - např. „Pojďte a poslyšte...“ hned v úvodu a další citace z A. Jiráka. Ostatní texty si děti vymýšlely samy a donedávna stabilní nebyly. Teď už víceméně jsou.

Jak se vybíraly epizody ze starých českých pověstí, které se v inscenaci objevily?

Začali jsme živými obrazy z pověstí a podle nich jsme pak vybíraly epizody.

Co děti na práci s pověstmi nejvíc bavilo?

Když mohly vkládat něco svého, práce na etudách - i když jsme je všechny nezařadili.

A vás?

Když padaly dobré nápady.

Kdy přišel nápad s rámcem v muzeu?

Až těsně před koncem práce. Chyběl nám úvod.

HRÁLI JSME SI S...

... dětmi ze souborů ve výtvarné dílně u Martiny Vandasové

Dnes jsem byla redakcí vyslána do dílny pro soubory, kterou vedla Martina Vandasová. Pokyn zněl: v 8:30 před ZUŠ. V souvislosti s tímto konkrétním časem by měl dnešní článek mít podtitul např. „aneb Co by se reportérovi stát nemělo“. Ale nakonec se ukázalo, že i když jsem zaspala a Martinu s účastníky dohonila až... no řekněme nějakou tu chvilku po začátku, okamžitě jsem byla v obraze, co že se to všechno děje. A že se dělo!

Dílny se zúčastnilo něco přes deset dětí a dvě maminky. Byli to členové souborů Dárečci (Hradec Králové), Haxna (Brno), Štěk (SVČ Opa-va), BUBU (klub dětské kultury Vsetín) a členové z Tanečního a pohybového studia Magdaléna (Rychnov u Jablonce nad Nisou). A v průběhu dílny jsem zachytila reakci dětí, že se jim rozdělení souborů nejprve moc nezamlouvalo, ale je fakt, že se teď baví i s těmi, se kterými by se jinak nebavili. Takže jim to ve výsledku připadalo jako dobrý nápad. A kluci z Haxny se ukázali jako praví gentlemani, kteří ochotně nosili výtvarné pomůcky, a družili se bez jakýchkoliv výhrad.

Na stinném plácku vedle kostela ležela na zemi řada velkých klíčů vytrhaných z papíru. S těmi se prý hrála hmatová hra, při které se děti snažily rozeznávat jednotlivé klíče právě podle hmatu. Potom se prošli po blízkém okolí, kde měla Martina vytipovány zajímavé dveře, dvířka a vrata. V průběhu procházky si děti měly dveře zapamatovat a po návratu na plácek ke kostelu je nakreslit. Šlo mimo jiné také o procvičení paměti, řekla bych přesněji výtvarné paměti, protože podle mě mají výtvarníci paměť speciální. Jinak by tak hezké dveře, dvířka a vrata ani nakreslit nemohli. Taková výtvarníková paměť prý nesouvisí jen s očima, ale i s hmatem a určitě i s čichem a sluchem - ono totiž takové dveře, ty si můžeme zapamatovat i podle zvuku a vůně. A pohled, to není jenom tak podívat se, ale prozkoumat detail, prokouknout každý průhled a skulinku.

Když byly dveře nakreslené, děti a dvě maminky byly rozděleny do skupinek a každá měla vytvořit kratičkou hereckou etudu, ve které by hrály určitou roli jedny ze dveří a další podmínkou bylo zakončit pozdrav. Skupinkám se spolupracovalo dobře, ozýval se smích a výkřiky typu: „Já budu dveře! Ne, já budu dveře!“, „Jé, ty jsi hezký dveře!“ atd.

Během příprav etudy Martina nakrájela zajímavou hmotu na přiměřeně velké dílky a než se začalo hrát, ještě jsme běželi ke svým dveřím a našli jsme si nějaký detail, který jsme si pořádně ohmatali. A potom se modelovalo. A modelovalo se ze hmoty, kterou keramici běžně pohrdají, protože tvrdne, i když neprojde „živým“ ohněm (tak se to říká ve výtvarném žargonu). Ale to nám vůbec nevadilo, protože jsme u kostela živý oheň rozdělovat nechtěli. Každý se pokusil z této hmoty vymodelovat detail, který si na dveřích objevil, a potom nastala fáze ještě zajímavější, protože jsme dostali další hliněnou placičku a ten zvolený detail jsme si běželi obtisknout. To bylo dobrodružství! Lidem ve městě to totiž připadalo podivné, že jen tak přijdeme ke dveřím a lepíme na ně hmotu, kterou výtvarníci běžně pohrdají. Anebo jim připadalo podivné to lepení? Ale to je úplně jedno. Důležité je, že otisky byly pořízeny, vznikl tedy negativ k vymodelovanému pozitivu. Martina tomu říká poeticky otázka a odpověď, takže jsme se při prvním modelování ptali a při druhém jsme odpovídali a jedna z maminek mi doplnila, že se tomu odborně říká matrice a patrice. Takže jsem se dnes opět něco naučila! A to modelování se opravdu povedlo, protože na některé pozitivy sedl negativ jako... jako kdyby to byl originál.

Další fází semináře bylo malování domovního znamení. Domovní znamení je velmi praktická věc. Když ještě nebyvala čísla na domech, mívaly domy svá znamení a jmenovaly se třeba Dům U Zelené žáby. Tak se mohl jmenovat třeba dům, jehož majitelka žáby neměla ráda a když se u ní doma jednou žába objevila, vzburcovala svým křikem celou ulici. Tenhle a jiné příběhy nám Martina vyprávěla, abychom lépe pochopili, jak se to s těmi jmény mělo.

Domovní znamení jsme malovali širokým štětcem černou a bílou temperou, z čehož vznikla krásná škála šedi a vypadalo to jako tesané do kamene. A při té příležitosti jsme se naučili, že když malujeme temperami, vodu skoro nepotřebujeme, ta se hodí jen na praní štětce. Znamky vznikly moc hezké, třeba košatý strom nebo dvě překřížené růže. A u těchto znamení se potom hrály ty připravené etudy. To byla taková vtipná tečka za dnešním výtvarným seminářem.

Než jsme se rozešli, chvíli jsme si povídali o tom, jak na nás dílna působila. Pro mě byla velmi příjemná, poklidná a inspirativní. A byla výtvarná - to říkám hlavně z toho důvodu, že nám Martina prozradila, jak vlastně výtvarnou výchovu vnímá. Podle ní totiž rozhodně nejde o výcvik talentu, ale o otevírání očí. A to jste měli vidět, jak jsme všichni po absolvování této dílny koukali doširoka.

gs

NA KUS ŘEČI U ...

... lektorky výtvarné dílny pro děti ze souborů, Martiny Vandasové

Co s sebou nosíte pořád (kamkoliv a kdykoliv)?

A to v duši nebo v kabelce?

To je právě to, co nechám na Vás.

V duši - to neřeknu a v kabelce - malý revolver (to říkám s nadsázkou) a brejle (to říkám vážně).

Co s sebou nikdy nenosíte?

Šekovou knížku.

Postrádáte něco?

Čas, čas, čas. Já si čas dokážu tak naplnit, že mi nakonec vždycky chybí.

Martina Vandasová je učitelka výtvarného oboru ZUŠ v Jílovém u Prahy.

gs

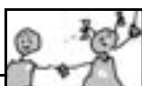
Výtvarná dílna

Výtvarná dílna

HRÁLI JSME SI S...

...děťmi ze souborů v herecké dílně u Honzy Hniličky

Na svou poslední dílnu dětských souborů, vlastně na svou vůbec poslední letošní trutnovskou dílnu, tedy přesněji na jednu z dílen pro dětské soubory, které dnes už všechny končí - jsem se vydala včas!

Honza Hnilička svá dopoledne zaměřoval na hereckou průpravu. V tělocvičně se mu sešlo asi šestnáct dětí ze souborů: Divadýlko strašidýlko (Plzeň), Štěk (Opava), Tři boty (Třebotov), Bagr a traktor (Liberec), BUBU (Vsetín) a z Tanečního a pohybového studia Magdaléna (Rychnov u Jablonce nad Nisou). Byli tu jen tři kluci. Ale nutno dodat, že dívčí osazenstvo na Honzovy instrukce reagovalo očividně ochotně, jen s nepatrným ostychem.

Začínalo se házením míčku. Byl to tenisák. To je sice míček dost velký na to, aby byl dobře vidět, ale současně také dost malý, aby se obtížně chytil. Upozorňuji, že se dílny účastnily i malé děti. Ale házení přes kruh nám i přesto šlo. Dokonce jsme si zapamatovali i cestu, kterou po kruhu míček putoval, a dařilo se nám i s míčky dvěma, třemi, čtyřmi, pěti, šesti, sedmi, osmi... No dobře - od čtyř už si vymyslím. Ale se třemi už je to opravdu mistrovský kousek!

Některé aktivity Honza v průběhu dílny používal opakovaně v různých variacích. Jednou z opakujících se technik byla například tzv. zrcadla, kdy jeden člověk stojí v kruhu, nějak se pohybuje a ostatní jej kopírují tak, jako by mezi nimi stálo zrcadlo. Potom se v průběhu hodiny zrcadlilo ještě dvakrát. Jednou ve skupinkách po třech a chodilo se v zástupu a podruhé ve dvou čelem k sobě. Bylo docela zábavné dívat se na to, kdo si na koho co vymyslel. Zvláště ti, co zrovna skupinku vedli, byli náramně nápádití, ovšem ti, co měli kopírovat, potom museli zvládat náročné kreace v tempu.

Další technikou, která byla zařazena několikrát, bylo tvarování sochy. Jeden z dvojice byl hlína a se zavřenými očima se měl dát plně k dispozici druhému ze dvojice, který sochal. Vznikaly sochy zajímavé i vtipné, náročné i odvážné, dokonce až sochy koledující si o pomstu, až dojde na prohození rolí.

Pobavilo nás, když jsme si měli představovat, že naši pánev nebo hrud' nebo kolena nebo čelo nebo nos nebo jinou část těla někdo popotahuje za provázek. Chodili jsme tak po místnosti a vlastně jsme se ani moc nechtěli, protože to vypadalo opravdu dobře. Tak klaunsky.

Mně osobně se nejvíce líbilo, když jsme se vodili po tělocvičně pouze na základě doteku hřbetem ruky s hřbetem ruky někoho druhého. A ten, který se nechal vést, musel mít zavřené oči. A to už teda musíte mít nějakou důvěru k vodiči! Vždyť všude kolem chodily další poloslepé dvojice a byla jich plná tělocvična.

Honza dílnu proložil i dvěma částmi, v nichž se pracovalo s pestřím představovým filmem, který měl motivovat náš pohyb. Jednou z nich byla představa nádraží - Honza nás vedl svým příjemným hlasem. Měli jsme si představit počet kolejí, všechny zvuky místa, počasí, postavy a jejich činnost na nádraží. Těch představ bylo ve vzduchu hodně. Nakonec se nám v nabídce ukázaly postavy od roztomilých cestujících slečen až po ošuntělé bezdomovce.

Zábavná byla i část improvizací. Do improvizací jsme chodili většinou po dvou a Honza si šibalsky vyhrál se zdáním. Postavy měly improvizovat např. aniž by vyslovily písmenko R nebo jedna z postav musí na každou repliku postavy druhé odpovídat počátečním „Ano a...“ nebo se dva improvizátoři doslova přetahují o diváky, a to jeden svým povídáním o tom, co rád má, a druhý o tom, co rád nemá atd. Nejvíce účastníkům dílny se zapojilo do improvizací, které začínaly postupným nastoupením do živého obrazu a poté rozehraním vzniklé situace.

Moc se mi líbilo, že se nakonec do všech těch aktivit nebála zapojit ani malá (leč průbojná) Lenka z Třebotova. A vůbec - celé Honzovo vedení bylo příjemné, poklidné a velmi sympatické. Tak takhle jsem se měla dnes na mé poslední letošní dílně pro dětské soubory. Měl se snad někdo dnes lépe?

je budu schopna použít ve své další práci.“ „Pantomima není jenom hraní beze slov. Je to především sdělení intenzivním gestem, pohybem, štronzem a platí zde jiná pravidla práce, která nemají nic společného s kopírováním a přeháněním gesta.“ „Nějde o to okoukat a perfektně napodobit reálná gesta. Práce na tom, aby to bylo sdělné a bylo to zhuštěné, intenzivní sdělení, je kolikrát v protikladu s kopírováním.“ „Tím, že je pantomima zhuštěné sdělení, tak si vystačí bez dalších divadelních prostředků. V žádném případě ale jejich užití nevylučuje.“ „Aby pantomima nebyla povrchní nápodoba, je zapotřebí si uvědomit, že to není zástupná řeč, jiný jazyk k popisu reality.“

Z přemýšlení o tomto semináři a pantomimě mě napadly otázky, na které jsem si nebyl schopen odpovědět. Věděl jsem ale, že je tu Michal Hecht.

Bereš gesta a mimiku lidí jako studijní materiál pro svou práci mima?

Studijní materiál vychází z reality, ale každý mim má svůj klíč, jak transformovat realitu do mimické stylizace. Ukázat studentům můj klíč a nabídnout jim možnosti k vlastnímu zbroušení zoubků jejich klíče, tak bych charakterizoval svou metodu výuky.

Mluvíš si sám pro sebe za postavu, když hraješ její příběh?

Když hraji, myslím neverbálně. Verbalizaci příběhu ale používám jako jednu z výukových metod.

Soukromé intimní sdělení, něco jako „Můj milý deníčku,...“ nepotřebuje čtenáře, jistá forma tance také nepotřebuje diváka, jak je to s pantomimou?

Pantomimu vnímám jako ryze divadelní záležitost. Potřebuje diváka.

Poděkoval jsem Michalu Hechtovi za rozhovor a za to, že mi poodhalil tajemství a pomohl mi více pochopit tajemství, jak se rodí příběh z hloubi gest, mimiky a pohybu.

vm

NA KUS ŘEČI U ...

...Michala Hechta, lektora semináře neverbální komunikace, pantomimy a pohybového divadla

Co s sebou nosíš pořád? Kamkoliv a kdykoliv?

Mobil a žvýkačky.

Co s sebou nikdy nenosíš?

To ostatní.

Postrádáš něco?

Ne.

HRÁLI JSME SI S...

...seminářem D a jeho lektorem Michalem Hechtem

Hned v úvodu musím říct, že nadpis je silně zavádějící. S Michalem Hechtem ani se seminaristy jeho dílny jsme si nehráli, ale tvrdě pracovali na tvaru dvou pantomimických etud, které jste měli možnost včera shlédnout. Je až s podivem, kolik slov se skrývá za pantomimickým jednáním herce. Musí přesně vědět, co chce pohybem svého těla sdělit, mít přesně pojmenované své motivy, pocity a vlastně celý příběh, který chce divákovi sdělit. A to nemluví o slovech, která jsou zapotřebí, aby se domluvili mimově mezi sebou na scénickém provedení příběhu. Přesto pak všichni umlknou, a začíná promlouvat pohyb. Všechna ta slova zní jen v mysli mima. Přidává se hudba a příběh se rodí z hloubi gest, mimiky a pohybu. Jak vzniká takové kouzlo? Na to jsem se ptal přímo Michala Hechta. Popsal mi průběh dosavadní práce v semináři. Rozdělil ji do tří fází. V první fázi seminaristům zprostředkoval trochu techniky, pomohl jim objevit pro ně dosud neznámé svaly a jak se s nimi dá pracovat. V druhé fázi si seminaristé zkusili vytvářet iluze a myslet beze slov. Tato fáze směřovala k pochopení práce s gestem. Jak použít gesto, aby sdělilo nejkratší cestou co nejvíce? Tato práce směřovala od jednotlivce přes dvojice k práci v celé skupině. Třetí fáze byla soustředěna na práci s hudbou jako pozadím k vytvoření vlastního příběhu. Seminář se včera přehoupl do čtvrté fáze, která spočívala ve zpřesnění pantomimického vyjádření dvou příběhů, které z předešlé práce vzešly. Ty jste měli možnost shlédnout. Nezbyvalo mi, než se ptát. Díky seminaristům proběhla příjemná a podnětná diskuse. Rád uvedu některé postřehy. „Seminář mi odkryl jednotlivé techniky pantomimy a práci s nimi, myslím si, že

se ptal přímo Michala Hechta. Popsal mi průběh dosavadní práce v semináři. Rozdělil ji do tří fází. V první fázi seminaristům zprostředkoval trochu techniky, pomohl jim objevit pro ně dosud neznámé svaly a jak se s nimi dá pracovat. V druhé fázi si seminaristé zkusili vytvářet iluze a myslet beze slov. Tato fáze směřovala k pochopení práce s gestem. Jak použít gesto, aby sdělilo nejkratší cestou co nejvíce? Tato práce směřovala od jednotlivce přes dvojice k práci v celé skupině. Třetí fáze byla soustředěna na práci s hudbou jako pozadím k vytvoření vlastního příběhu. Seminář se včera přehoupl do čtvrté fáze, která spočívala ve zpřesnění pantomimického vyjádření dvou příběhů, které z předešlé práce vzešly. Ty jste měli možnost shlédnout. Nezbyvalo mi, než se ptát. Díky seminaristům proběhla příjemná a podnětná diskuse. Rád uvedu některé postřehy. „Seminář mi odkryl jednotlivé techniky pantomimy a práci s nimi, myslím si, že

PŘEDSTAVUJEME ...

...lektorský sbor přehlídky dětských divadelních souborů

...Zinu Rýgrovou

Na otázku po životní roli, ve které se cítí nejlépe, odpovídá: „Pořád se hledám; až se najdu; pak vám povím, která to je...“ Měla-li by se přirovnat k nějakému divadelnímu žánru, byla by určitě tragikomedií. A který divadelní zážitek ji podstatně ovlivnil? Ve čtrnácti letech shlédnutí muzikálu „Festival“, režirovaného Pavlem Dostálem z olomouckého divadla. Tento zážitek pro ni byl odpichem směrem k divadlu - a dnes je dlouholetou členkou Divadla A. Jiráska v Úpici, kde se momentálně připravuje na roli prodavačky, občanky města Eidam, ve hře Voskovce a Wericha Těžká Barbora.

Zina Rýgrová je ředitelka Domu kultury v Trutnova a důležitá a skvělá organizátorka Dětské scény v Trutnově.

...Jakuba Huláka

V jaké vlastní životní roli se cítí nejlépe? „S nějakým hudebním nástrojem.“ Kdyby byl divadelním žánrem, pravděpodobně by připomínal absurdní drama. Mimořádným divadelním zážitkem pro něj bylo shlédnutí představení Edward svitavského Céčka; silný zážitek v posledních deseti letech mu připravilo opět Céčko, a to představením Bystrouška Liška.

Jakub Hulák hraje v pražském divadelním souboru Běžná hlava a sám vede soubor s názvem Zhasnuto. Jinak pracuje v organizaci NIPOS-Artama jako pracovník pro dětské aktivity v oboru divadla a recitace a je tudíž též důležitým organizátorem Dětské scény.

eb

NA KUS ŘEČI U ...

...Jany Kučerové, lektorky dětského diskusního klubu

Co s sebou nosíš kamkoliv a kdykoliv?

Takovou neposednou energii a snažím se s sebou nosit i hlavu. Tužku a diář, protože všechno zapomínám. Zvědavost. Kapesníky a náušnice.

Co s sebou nikdy nenosíš?

Zubní protězu, pornočasopis, piškoty na balet a střelnou zbraň.

Postrádáš něco?

Tetování a někdy nadhled.

Jana byla svého času studentkou Radka Marušáka a Zuzany Jirsové. Je známá jako zdravotní klaunka sestra Sádra, pracuje v občanském sdružení Augusto a specializuje se na divadlo v sociální akci.

NA KUS ŘEČI U ...

...Tomáše Machka, lektora dětského diskusního klubu

Co s sebou nosíš kamkoliv a kdykoliv?

Vše své si nosím s sebou.

Co s sebou nikdy nenosíš?

Slipy.

Postrádáš něco?

Mám špatnou paměť, takže toho postrádám mnoho, ale díky té paměti na to zapomenou dřív, než mě to začne trápit.

Tomáš nedávno premiéroval sólové autorské představení, vycházející z původních textů Indiánů a v současné době věnuje hory času udržování svého panství na Vysočině.

Herecká dílna Honzy Hniličky

Seminář D Michala Hechta

DNES ČTĚME

NA ROZLOUČENOU Z...

...Jana Františka Beckovského

O upírovi v Trutnově

Citujeme z knihy „Poselkyně starých příběhův českých“ : „Roku 1567 umřel veliký bohatč a obyvatel města Turnova Štěpán Hubner a s velkou slávou tělo jeho počestně bylo pohřbeno, jakožto onoho, který ode všech ctěn a vážen byl, že několika domy krásnými město Turnov okrášlil. V krátkém čase křik se rozmáhal, že to tělo z hrobu vstává, lid honí, je objímá i tak mačká, že jich osob několik od toho objímání umřít muselo. I bylo poručeno katovi, aby to tělo vykopal, je k šibenici dovezl a hlavu jemu stal. To když se stalo, vystříkla hojná krev z těla všechna čerstvá, ačkoliv ten bohatč před pěti měsíci umřel, z těla kat vytrhl srdce jeho celé čerstvé, a to tělo na prach spálil.“

Ačkoliv kronikář píše o Turnovu, badatelé zjistili, že v turnovských kronikách není nic o tomto bohatém měšťanovi známo. Jeden z pramenů, ze kterých Beckovský čerpal, byla kro-

nika trutnovského kronikáře Šimona Huttela, kde se píše, že:

„6. července 1567 uhořel v Trutnově Stephan Scholz - jinak zvaný Hubner, za 20 týdnů po jeho smrti bylo tělo opět vykopáno etc., etc. Jeho celá historie, všechny okolnosti jak se to s ním stalo a sběhlo, je možno číst a najít v exemplární knize, která vyšla tiskem, má-li kdo ještě chuť o tom číst, etc., etc.“

O Hubnerovi se říkalo, že byl spolčen s ďáblem - překvapivě rychle zbohatl, ve sklepích mu vína více přibývalo, než ho prodal, znal prý kouzelné byliny, léčil lidi i zvířata. Na místě, kde stál jeho dům, byla postavena po roce 1583 novorenesanční radnice, která stojí dodnes. Hubner však nepřestal strašit ani po své posmrtné popravě.

Beckovský si tedy spletl Trutnov s Turnovem a tento případ se ve skutečnosti stal v Trutnově. Zajímavé, že?

Zajímá-li vás toto téma více, doporučujeme: Landr, L.: K pověsti o „turnovském“ upíru Hubnerovi. Kapesník, červenec, 2000

Jan František Beckovský (1658 1722) byl český spisovatel, historik, překladatel a kněz.

Vystudoval gymnasium v Německém Brodě a Brně a od roku 1680 studoval filosofii ve Vídni. Roku 1688 byl vysvěcen na kněze. Působil jako správce špitálu Elišky Přemyslovny v Praze. Svá díla psal především česky, ale i latinsky a německy. Nejslavnější jeho knihou je Poselkyně starých příběhův Českých – impulsem k napsání této knihy byla nedostupnost kroniky Václava Hájka z Libočan. V této kronice opravil některé nepřesnosti a chyby. Vydal pouze první díl (do r. 1526), druhý díl nedopsal, nebyl vydán. Toto dílo je psáno prokatolicky, zároveň však velmi vlastenecky. Byl také nadšeným amatérským botanikem a vytvořil nejstarší dochovaný herbář v Českých zemích, ten má 117 listů s zhruba 200 druhy sušených rostlin, některé rostliny jsou však chybně pojmenovány. Přeložil asi 30 děl, většinou životopisy svatých a náboženské spisy.

DNES JSME...

■ *Slyšeli jsme, že Peter Brook v knize Nitky času napsal: „...Stále víc a více jsem si uvědomoval, jak je důležité mít cit pro vnitřní tempo, které se těžko odhaluje, přece ale vždycky čeká, až ho uslyšíme. Dávno před tím zdůraznil můj vnímavý učitel, že rytmus je společný faktor všech lidských zážitků. Pracně jsem docházel k poznání, že rytmus je to, co vytváří anebo ničí každý okamžik našich životů. Žít „tady a teď“ je krásně neurčitá fráze, která zakrývá skutečnost, že jak „tady“, tak „teď“ vychází vždy z toho, co už bylo, proměňuje se v to, co teprve bude. Jsou součástí kontinuity, a je-li tempo mdlé, jakákoliv posloupnost okamžiků ztrácí svůj význam.“*

■ *Zaslechli jsme, že jeden z lektorů šel na výstavu loutek a tam bylo osmnáct různých postátek z Poštácké pohádky, ale každé z nich Vos-tárek.*

■ *V kuloáru jsem zaslechl: „Nalít si decentně do dečky.“*

■ *V semináři k inscenacím 5. bloku zaznělo cosi o Strašlivých pověstech českých.*

■ *Jistá lektorka se přiznala, že má ráda divadlo asociálů.*

■ *Dnes jsem myslel, tedy jsem byl, ale ve čtyři hodiny ráno už nebudu.*

■ *Zachytili jsme: „Mám se vrhnout na něco konkrétního kromě Fernetu?“*

■ *Slyšeli jsme, že jeden z lektorů je rychlejší než Trojský kůň.*

■ *Redakce dnes konečně poznala svou pravou i levou tvář. Nejvíce překvapený byl Matěj. Už víme, jak je to s jeho rodokmenem. Je to poloviční grizly.*

■ *Dnes jsme upozornili jednu z redaktorek, že je potřeba rozlišovat významy slov „odůvodnění“ a „odůvodnění“.*

■ *Jedna z redaktorek se přiznala, že jednou měla průšvih, protože se odvloupala z kulturního.*

DNEŠNÍ PROGRAM, ČTVRTEK, 22.6.2006

8.30 - 12.00

semináře pro dospělé

A potom honem domů!

BLAŽKOVÁ 2006 - DÍL 7

BALÍME ...

Deník Dětské scény - Trutnov 2006. Číslo 6.

Redakce: Eva Brhelová, Iva Dvořáková, Pavel Kocych, Vojtěch Maděryč, Gabriela Sittová. Foto: Michal Dřtina. Tisk: Ofset Úpice. Redakce sídlí v Národním domě. Uzávěrka - 22.6.2006 v 1:52. Vychází - ve čtvrtek 22.6.2006 v 10.00. Náklad - asi 250 ks. Neprošlo jazykovou úpravou.